

Odluka:

U-III/5141/2020

Zbirni podatci

Broj odluke: U-III/5141/2020

Datum odluke: 19.12.2023

Vrsta odluke: Odluka

[Poveznica do dokumenta na portalu IUS-INFO](#)

Tekst

Broj: U-III-5141/2020

Ustavni sud Republike Hrvatske, u sastavu Miroslav Šeparović, predsjednik, te suci Andrej Abramović, Ingrid Antičević Marinović, Mato Arlović, Snježana Bagić, Branko Brkić, Mario Jelušić, Lovorka Kušan, Josip Leko, Davorin Mlakar, Rajko Mlinarić, Goran Selanec i Miroslav Šumanović, odlučujući u postupku koji je ustavnom tužbom pokrenuo Ramo Mulalić iz Zagreba, na sjednici održanoj 19. prosinca 2023. donio je

ODLUKU

- I. Ustavna tužba se usvaja.
- II. Ukida se rješenje Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj: Revd 1045/2020-2 od 2. lipnja 2020.
- III. Predmet se vraća Vrhovnom sudu Republike Hrvatske na ponovni postupak.

Obrazloženje

I. POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM

1. Ramo Mulalić iz Zagreba (u daljnjem tekstu: podnositelj) podnio je ustavnu tužbu u povodu presude Županijskog suda u Zadru broj: 23 Gž-1081/2019-2 od 17. prosinca 2019. (u daljnjem tekstu: drugostupanjska presuda), kojom je usvojena žalba tužiteljice Hrvatske radiotelevizije i preinačena presuda Općinskog građanskog suda u Zagrebu broj: 106

Povrv-7852/17-9 od 22. svibnja 2019. (u daljnjem tekstu: prvostupanjska presuda). Prvostupanjskom presudom ukinut je u cijelosti platni nalog sadržan u rješenju o ovrsi javnog bilježnika iz Zagreba broj: Ovr-3818/17 od 14. lipnja 2017. (u daljnjem tekstu: rješenje o ovrsi), kojim je podnositelju naloženo platiti tužiteljici 480,00 kn sa zateznim kamatama na ime neplaćenih mjesečnih pristojbi za tv prijamnik.

2. Podnositelj je istodobno s ustavnom tužbom protiv osporene drugostupanjske presude podnio prijedlog za dopuštenje revizije Vrhovnom sudu Republike Hrvatske. Dopisom Ustavnog suda od 24. travnja 2020. podnositelj je obaviješten da će Ustavni sud zastati s odlučivanjem te je upućen da po okončanju revizijskog postupka i ovisno o njegovom ishodu može predložiti nastavak ustavnosudskog postupka.

Nakon što je rješenjem Vrhovnog suda broj: Revd 1045/2020-2 od 2. lipnja 2020. (u daljnjem tekstu: osporeno rješenje) odbačen prijedlog za dopuštenje revizije podnositelja kao nedopušten, podnositelj je podneskom od 17. listopada 2020. predložio nastavak ustavnosudskog postupka po ranijoj ustavnoj tužbi od 20. veljače 2020. (predmet broj: U-III-5140/2020). Podnositelj je podnio i zasebnu ustavnu tužbu u povodu rješenja Vrhovnog suda (predmet broj: U-III-5141/2020).

2.1. Podnositelj smatra da mu je drugostupanjskom presudom i osporenim rješenjem Vrhovnog suda povrijeđeno ustavno pravo na pravično suđenje, zajamčeno člankom 29. stavkom 1. Ustava Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.).

3. Za potrebe ustavnosudskog postupka, na temelju članka 69. alineje 3. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 99/99., 29/02. i 49/02. - pročišćeni tekst; u daljnjem tekstu: Ustavni zakon) pribavljen je spis Općinskog građanskog suda u Zagrebu broj: 106 Povrv-7852/17.

II. ČINJENICE I OKOLNOSTI PREDMETA

4. Podnositelj je bio obveznik tv pristojbe od 1993. godine. Podnio je zahtjev za odjavu tv prijarnika koji je H. r. (u daljnjem tekstu: H.) zaprimila 24. listopada 2011.

Na prijedlog H. r. javni bilježnik donio je 14. lipnja 2017. rješenje o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave prema kojem podnositelj duguje H. r. 480,00 kn na ime neplaćene mjesečne pristojbe za TV prijamnik podnositelja od srpnja do prosinca 2016.

Podnositelj je podnio prigovor protiv tog rješenja o ovrsi. U prigovoru, koji je javni bilježnik zaprimio 23. lipnja 2017., naveo je da su u njegovom slučaju sudovi donosili pravomoćne presude kojima je odbijan tužbeni zahtjev za plaćanje sporne televizijske pretplate za različita razdoblja. Naveo je i priložio, uz prvostupanjske presude, presudu Županijskog

suda u Varaždinu broj: GŽ-1537/15-6 od 17. prosinca 2015., presudu Županijskog suda u Varaždinu broj: GŽ-3146/15-2 od 16. ožujka 2016. i presudu Županijskog suda u Zagrebu broj: GŽ-2625/15 od 13. listopada 2015.

U povodu prigovora podnositelja protiv tog rješenja o ovrsci, rješenjem Općinskog građanskog suda u Zagrebu rješenje o ovrsci stavljeno je izvan snage, ukinute su provedene radnje te je određeno da će se postupak nastaviti kao u povodu prigovora protiv platnog naloga.

Tužitelj je uz podnesak od 3. studenoga 2017. priložio presudu Županijskog suda u Rijeci broj: GŽ-2053/16 od 16. siječnja 2017. kojom je preinačena prvostupanjska presuda i održan na snazi platni nalog u dijelu kojim je naloženo podnositelju isplatiti tužitelju 480,00 kn. Naveo je da zahtjev za odjavu prijamnika podnositelja nije udovoljavao propisanoj formi koja je bila na snazi u to vrijeme, tj. nije ju ovjerio javni bilježnik.

Na zahtjev suda tužitelj je dostavio podnesak podnositelja od 21. listopada 2011. kojim je odjavio svoj tv prijamnik. Podnesak ima naslov "ZAHTJEV ZA ODJAVU RTV PRIJAMNIKA", sadrži podnositeljevo ime i prezime, adresu, broj pretplatnika: 7629141-9, marku prijamnika: Vivax Tv-2908PF, datum podnošenja zahtjeva, datum odjave 1. studenoga 2011., vlastoručni potpis podnositelja, OIB podnositelja i poštansku adresu H. r., a glasi:

"Ja Mulalić Ramo, na adresi, Savska cesta 147, 10 000 Zagreb, dana 21. 10. 2011 god. izjavljujem sljedeće. Prvo bi istaknuo da na uplatnice za plaćanje rtv pristojbe koje mi šaljete poštom na moju adresu pogrešno upisujete moje ime, naime na njima piše da se vode na ime ..., a takva osoba s tim imenom na ovoj adresi ne postoji niti je ikada bila, tako da je to Vaša pogerška. Drugo što želim izjaviti jest da Ja ovim putem odjavljujem svoj RTV prijamnik, br.RTV prijamnika 7629141-9, marke tv-prijamnika Vivax Tv-2908PF. Zahtjev podnosim jer ne želim više pratiti rtv program H.-a, niti bilo koji rtv program medija javnog tv servisa niti se koristiti svojim rtv prijamnikom u svrhu praćenja Analogno/digitalnog emitiranja bilo kakvog rtv programa, niti drugim načinom korištenja IT tehnologije, sa početnim datumom od 01. 11. 2011 god.

Htio bih napomenuti još da Vaš obrazac za odjavu rtv prijamnika u kojoj stoji izjava kako iznuđujete nesmetano provođenje kontrole ovlaštenim predstavnicima H.-a pod kaznenom i materialnom odgovornošću, a takvu izjavu nisam dužan potpisivati i ovjeravati jer je protuustavna, temeljem zakonske osnove- Članak 34. Dom je nepovrediv."

4.1. Prvostupanjski sud ocijenio je tužbeni zahtjev H.-a neosnovanim i ukinuo je u cijelosti platni nalog sadržan u rješenju o ovrsci na temelju vjerodostojne isprave. U obrazloženju je u odnosu na obvezu odjave tv prijamnika navedeno sljedeće:

"Odredbama čl. 3 i 8 Odluke o načinu prikupljanja-naplata RTV pristojbe od 05. ožujka 2007. godine u daljnjem tekstu Odluka propisano je da se prijamnik prijavljuje na adresi gdje se koristi, odnosno na adresi stanovanja, a prijava prijamnika podnosi se H.-u u pravilu na obrascima koje izdaje H. Vlasnik, odnosno korisnik prijamnika odjavljuje prijamnik u slučaju otuđenja (prodaja, darovanje i sl) ili ako ga prestane koristiti (trajno ili privremeno) zbog kvara, uništenja ili iz drugih razloga. Zahtjev za odjavu prijamnika s izjavom ovjerenom kod javnog bilježnika dostavlja se H.-u neposredno na adresu sjedišta, poštom-preporučeno, putem inkasatora ili putem druge ovlaštene pravne ili fizičke

osobe.

Uvidom u evidenciju obveznika plaćanja rtv pristojbe utvrđeno je da je tuženik evidentiran kao pretplatnik na adresi Zagreb, Savska cesta 147 pod šifrom obveznika 1986321 i pretplatničkim brojem 7629141-9 od 01. ožujka 1993. godine.

Iz izvotka iz ovjerenjenih poslovnih knjiga proizlazi da se potraživanje tužitelja odnosi na neplaćenu rtv pristojbu za razdoblje srpanj-prosinac 2016. godine.

Nije sporno da je tuženik podnio zahtjev za odjavu tv prijarnika, dok iz povratnice proizlazi da je tužitelj navedeni zahtjev zaprimio dana 24. listopada 2011. godine.

Odredbom čl. 9. Zakona o obveznim odnosima ('Narodne novine' br. 35/05 i 41/08, u daljnjem tekstu: ZOO) propisano je da su sudionici u obveznom odnosu dužni izvršiti svoju obvezu i odgovorni su za njeno ispunjenje, dok je odredbom čl. 65. st. 1. ZOO-a propisano da je učinak obveze ovlaštenje vjerovnika da od dužnika zahtijeva njezino ispunjenje, a dužnik je dužan u cijelosti ispuniti je.

Osporavajući odjave tuženika tužitelj navodi kako je odjava nije izvršena u skladu sa odredbama Odluke o načinu prikupljanja-naplata rtv pristojbe, kojom je propisano da je sastavni dio zahtjeva za odjavu prijarnika izjava o odjavi potpisana od strane vlasnika tv prijarnika ičiji potpis je ovjeren od strane javnog bilježnika.

Dakle, tuženik je prijarnik odjavio dana 24. listopada 2011. godine kada je tužitelj zaprimio navedenu odjavu.

Pri tome činjenica da izjava tuženika nije ovjerena kod javnog bilježnika ne može biti od utjecaja na valjanost iste, budući da je navedeni uvjet reguliran Odlukom s tim da nije određeno da bi nedostatak ovjere kod javnog bilježnika činio odjavu nevaljanom. Navedena odluka, koja predstavlja interni akt tužitelja objavljena je na oglasnoj ploči tužitelja, međutim nije objavljena u narodnim novinama niti je ugovorena među strankama, stoga se niti ne može primjenjivati na predmetni obveznopravni odnos (Žs u Zagrebu, 59 Gž-8268/11 od 06. rujna 2011. godine).

Po mišljenju suda stranke su raskinule obvezno pravni odnos dana 24. listopada 2011. godine kada je tužitelj bio dužan postupiti po odjavi tuženika.

Sukladno navedenom, a obzirom da tužitelj nije dokazao da bi tuženik u utuženom razdoblju bila aktivni pretplatnik, odnosno osnov utuženog potraživanja sud je u cijelosti ukinuo platni nalog sadržan u rješenju o ovrsi javnog bilježnika ... poslovni broj Ovr-3818/17 od dana 14. lipnja 2017. godine, te je primjenom odredbi čl. 451. st. 3 ZPP-a odlučeno kao pod točkom I izreke presude i odbio tužbeni zahtjev."

4.2. Tužiteljica H. na prvostupanjsku presudu izjavila je žalbu u kojoj je istaknula da je pogrešan zaključak prvostupanjskog suda da Odluka o načinu prikupljanja-naplata RTV pristojbe od 5. ožujka 2007. (u daljnjem tekstu: Odluka/07) ne obvezuje podnositelja jer nije objavljena u Narodnim novinama. Smatra da je Odluka/07 učinjena dostupnom javnosti (na oglasnoj ploči H.-a, na stranicama Teleteksta, te na internetskim stranicama H.-a), te djeluje prema svima. Kako je njome propisano da odjava mora biti ovjerena od javnog bilježnika, što podnositeljeva odjava nije bila, s pravom ga je i dalje smatrala svojim pretplatnikom. Pozvala se je na presudu Županijskog suda u Rijeci broj: Gž-2053/2016.

4.3. Podnositelj je podnio odgovor na žalbu ističući da je tijekom postupka u spis dostavio veći broj presuda, proizašlih iz iste činjenične osnove, donesenih u njegovu korist.

4.4. Drugostupanjski sud ocijenio je osnovanom žalbu tužiteljice iz sljedećih razloga:

"Odredbama čl. 34. st. 1. i čl. 36. st. 1. Zakona o H. r. ('Narodne novine', broj 137/10 i 76/12 - dalje: ZH.) propisano je da su vlasnici radijskih i televizijskih prijamnika na području Republike Hrvatske dužni H.-u plaćati pristojbu, te da vlasnik prijamnika nije dužan plaćati pristojbu ako prijamnik odjavi.

Sud prvog stupnja je osporenom presudom odbio tužbeni zahtjev kao neosnovan s obrazloženjem da je tuženik valjano odjavio prijamnik i da nije više bio u obvezi platiti RTV pristojbu.

Iz spisa predmeta proizlazi da je tuženik dostavio pisanu izjavu od 21. listopada 2011. (l.s. 47), a koja je preporučenom pošiljkom poslana tužiteljici 21. listopada 2011. (l.s. 48), te u kojoj tuženik izjavljuje da podnosi zahtjev za odjavu H. pretplate iz razloga jer ne želi više koristiti usluge H.-a.

Međutim, konkretna tuženikova izjava, u kojoj tuženik ne iznosi razloge za odjavu zbog kojih on prestaje biti (potencijalan) korisnik H. usluga, obzirom da za to više nema tehničkih mogućnosti (ne navodi da više nije vlasnik odnosno posjednik prijamnika i sl.), nego samo odriče namjeru korištenja H. usluga, po ocjeni ovog suda, nije dovoljna da ga se oslobodi plaćanja zakonom propisane obveze.

Naime, prema citiranoj odredbi čl. 34. st. 1. ZH. proizlazi da je plaćanje RTV pristojbe vezano uz vlasništvo radijskog ili televizijskog prijamnika na području Republike Hrvatske, a tuženik je nesporno u utuženom razdoblju bio vlasnik televizijskog prijamnika.

Slijedom iznesenog, valjalo je pravilnom primjenom materijalnog prava (čl. 34. st. 1. ZH.) temeljem čl. 373. toč. 3. ZPP-a preinačiti prvostupanjsku presudu i održati na snazi platni nalog sadržan u rješenju o ovrsi u dijelu u dijelu kojim je naloženo tuženiku da tužitelju isplati iznos od 480,00 kn sa zateznom kamatom."

4.5. Podnositelj je podnio prijedlog za dopuštenje revizije uz koji je priložio popis presuda u postupcima riješenih u korist podnositelja. U prijedlogu je među ostalim naveo kako smatra da mu tijekom predmetnog parničnog postupka nije omogućeno pravično suđenje "zbog odstupanja osporene drugostupanjske presude od sudske prakse drugih županijskih sudova, iskazane u pravomoćnim presudama u pogledu pravovaljanosti zahtjeva za odjavu tv prijamnika". Također je naveo da je drugostupanjski sud preinačio prvostupanjsku presudu mimo tužbenih i žalbenih navoda tužiteljice, koja nije tvrdila da je podnositeljevo vlasništvo tv prijamnika razlog za plaćanje pristojbe.

4.6. Osporenim rješenjem Vrhovnog suda odbačen je prijedlog podnositelja za dopuštenje revizije s obrazloženjem da je "revizijski sud utvrdio da u prijedlogu za dopuštenje revizije nije određeno postavljeno ni jedno pravno pitanje niti su navedeni razlozi važnosti, u smislu odredbe čl. 385.a st. 1. ZPP-a, jer se tuženik u prijedlogu ne poziva ni na jednu odluku VSRH, niti višeg suda u kojem bi bilo izneseno pravno shvaćanje koje bi bilo drugačije od pravnog shvaćanja iznesenog u predmetnoj odluci". Stoga Vrhovni sud utvrđuje da "u ovoj pravnoj stvari u odnosu na sadržaj prijedloga za dopuštenje revizije, nisu kumulativno ispunjene pretpostavke iz čl. 387. st. 3. ZPP-a".

III. PRIGOVORI PODNOSITELJA

5. Podnositelj u ustavnoj tužbi podnesenoj u povodu drugostupanjske presude objašnjava kronologiju slučaja i poduzete radnje, te navodi pravomoćne presude "u njegovu korist" koje je dostavljao tijekom ovršnog i parničnog postupka. Podnositelj navodi i tri predmeta u kojima je H. povukao tužbe (obavijesti Općinskog građanskog suda u Zagrebu broj: Povrv-5000/18, broj: Povrv-349/19 i broj: Povrv-4323/19), prema mišljenju podnositelja, akceptirajući presudu Visokog upravnog suda Republike Hrvatske broj: Usov-321/13-8 od 30. lipnja 2015. ("Narodne novine" broj 87/15.), kojom su ukinuti dijelovi članka 3. Odluke o načinu odjave prijavnika od 24. siječnja 2012. (u daljnjem tekstu: Odluka/12), za koju smatra da je primjenjiva u njegovom slučaju.

Ističe, naime, da se drugostupanjski sud samo pozvao na članak 34. Zakona o H.-u prema kojem je plaćanje pristojbe vezano uz vlasništvo radijskog ili televizijskog prijavnika. Pritom je drugostupanjski sud utvrdio da je podnositelj nesporno u utuženom razdoblju bio vlasnik televizijskog prijavnika pa je iz tog razloga usvojio žalbu tužiteljice, iako u žalbi takav razlog i nije naveden.

5.1. U ustavnoj tužbi kojom osporava rješenje Vrhovnog suda podnositelj je naveo da je uskratkom dopuštenja podnošenja revizije nastavljen povreda njegovog prava na pravično suđenje. Naveo je da već je u svom prigovoru na rješenje o ovrsi "identificirao" tri pravomoćne presude županijskih sudova donesene u njegovu korist, a sve je to ponovio, uz dodatne presude, i u prijedlogu za dopuštenje revizije.

IV. MJERODAVNO PRAVO

6. Članak 385. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine" broj 53/91., 91/92., 112/99., 88/01. - članak 50. Zakona o arbitraži, 117/03., 88/05. - članak 129. Zakona o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona, 2/07. - odluka USRH broj: U-I-1569/2004 i dr., 84/08., 96/08. - odluka USRH broj: U-I-1569/2004 i dr., 123/08. - ispravak, 57/11., 148/11. - pročišćeni tekst, 25/13., 28/13. - članak 145. Zakona o sudovima, 89/14. - odluka USRH broj: U-I-885/2013 i 70/19.; u daljnjem tekstu: ZPP) glasi:

"Prijedlog za dopuštenje revizije može se podnijeti zbog pravnog pitanja koje je važno za odluku u sporu i za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni ili za razvoj prava kroz sudsku praksu.

Prijedlog za dopuštenje revizije može se podnijeti protiv drugostupanjske presude kojom se potvrđuje prvostupanjska presuda zbog postupovnopravnog pitanja koje se odnosi na bitne povrede odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavka 2. točaka 6., 7., 8., 10., 11. i 12. ovoga Zakona samo ako je podnositelj zbog tih povreda žalbom pobijao prvostupanjsku presudu, ili ako su te povrede učinjene tek u drugostupanjskom postupku.

Prijedlog za dopuštenje revizije ne može se podnijeti zbog postupovnopravnog pitanja koje se odnosi na bitne povrede odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavka 2. točke 3. ovoga Zakona i ako je odlučeno o zahtjevu o kojemu već teče parnica.

U prijedlogu za dopuštenje revizije stranke mogu iznijeti nove činjenice i predlagati nove dokaze samo ako se oni odnose na bitne povrede odredaba parničnog postupka i ako je zbog tih povreda postavljeno postupvopravno pitanje koje je važno za odluku u sporu.

Prijedlog za dopuštenje revizije može se podnijeti protiv drugostupanjske presude kojom se potvrđuje prvostupanjska presuda zbog materijalnopravnog pitanja koje se odnosi na pogrešnu primjenu materijalnog prava na koju drugostupanjski sud ne pazi po službenoj dužnosti, samo ako je podnositelj zbog tog razloga žalbom pobijao prvostupanjsku presudu."

Članak 385.a glasi:

"Vrhovni sud Republike Hrvatske dopustit će reviziju ako se može očekivati odluka o nekom pravnom pitanju koje je važno za odluku u sporu i za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni ili za razvoj prava kroz sudsku praksu, a osobito:

- ako je riječ o pravnom pitanju o kojem odluka suda drugog stupnja odstupa od prakse revizijskog suda, ili
- ako je riječ o pravnom pitanju o kojem nema prakse revizijskog suda, pogotovo ako sudska praksa viših sudova nije jedinstvena, ili
- ako je riječ o pravnom pitanju o kojem sudska praksa revizijskog suda nije jedinstvena, ili
- ako je o tom pitanju revizijski sud već zauzeo shvaćanje i presuda se drugostupanjskoga suda temelji na tom shvaćanju, ali bi - osobito uvažavajući razloge iznesene tijekom prethodnoga prvostupanjskoga i žalbenoga postupka, zbog promjene u pravnom sustavu uvjetovane novim zakonodavstvom ili međunarodnim sporazumima te odlukom Ustavnoga suda Republike Hrvatske, Europskoga suda za ljudska prava ili Suda Europske unije - trebalo preispitati sudsku praksu.

Revizija iz članka 382. ovoga Zakona može se podnijeti samo zbog materijalnopravnog ili postupvopravnog pitanja zbog kojeg je dopuštena."

V. OCJENA USTAVNOG SUDA

7. Ustavni sud utvrđuje da u ovom ustavnosudskom postupku prije svega treba odgovoriti na pitanje je li, u posebnim okolnostima ovog predmeta, Vrhovni sud postupio pretjerano formalistički odbacivši podnositeljev prijedlog za dopuštenje revizije i time podnositelju povrijedio pravo na pravično suđenje u aspektu prava na pristup sudu zajamčeno člankom 29. stavkom 1. Ustava koji glasi:

"Članak 29.

Svatko ima pravo da ... sud pravično ... odluči o njegovim pravima i obvezama (...)"

1) Načelna stajališta

8. Članak 29. stavak 1. Ustava, između ostaloga, osigurava svakome pravo da od suda zatraži i dobije djelotvornu sudsku zaštitu u vezi sa svojim pravima ili obvezama. Riječ je o "pravu na sud", kojemu je važan aspekt i pravo na pristup sudu. Bilo bi nezamislivo da se u pravnom poretku utemeljenom na vladavini prava strankama priznaju postupovna jamstva u postupku koji je u tijeku, a da se pritom ne štiti ono što u osnovi omogućuje korištenje tim jamstvima, a to je pristup sudu. Pravo na pristup sudu ne uključuje samo pravo pokrenuti postupak već i pravo na "rješavanje" spora od strane suda.

Pravo na pristup sudu mora biti "praktično i učinkovito", a ne "teoretsko ili iluzorno", s obzirom na istaknuto mjesto koje pravo na pošteno suđenje zauzima u demokratskom društvu (predmet Europskog suda za ljudska prava /u daljnjem tekstu: ESLJP/ *Zubac protiv Hrvatske* [Vv], br. 40160/12, § 77., presuda od 5. travnja 2018.).

8.1. Pravo na pristup sudu nije i ne može biti apsolutno pravo. Ono je podvrgnuto ograničenjima (osobito kad je riječ o pretpostavkama koje se tiču dopuštenosti ulaganja pravnih lijekova) jer po samoj svojoj naravi zahtijeva regulaciju države koja u tom pitanju ima izvjesnu slobodu procjene. Ta ograničenja, međutim, ne smiju umanjiti pristup sudu na takav način ili do takve mjere da time bude narušena sama bit "prava na sud". Nadalje, ograničenje prava na pristup sudu neće biti spojivo s pravom na pravično suđenje ako ne teži legitimnom cilju te ako ne postoji razuman odnos razmjernosti između upotrijebljenih sredstava i legitimnog cilja koji se nastoji ostvariti (vidi, primjerice, odluke Ustavnog suda broj: U-III-2466/2017 od 23. listopada 2019. i broj: U-III-4567/2019 od 20. veljače 2020., sve na www.usud.hr, te predmete ESLJP-a *Egić protiv Hrvatske*, br. 32806/09, § 48., presuda od 5. lipnja 2014., i *Zubac protiv Hrvatske* [Vv], § 78., navedeno).

8.2. Prema stajalištu ESLJP-a poštovanje formaliziranih pravila parničnog postupka, kroz koji stranke osiguravaju odlučivanje o građanskom sporu, vrijedno je i važno jer se tako može ograničiti diskrecijska sloboda, osigurati jednakost oružja, spriječiti proizvoljnost, osigurati učinkovito odlučivanje u sporu i presuđivanje u razumnom roku te osigurati pravna sigurnost i poštovanje suda (*Zubac protiv Hrvatske* [Vv], § 96., navedeno). Međutim, "pretjerani formalizam" u tumačenju postupovnih odredaba i ocjena jesu li one u konkretnom slučaju ispunjene, može biti u suprotnosti sa zahtjevom osiguranja praktičnog i učinkovitog prava na pristup sudu i dovesti do povrede prava pojedinca na učinkovitu zaštitu suda (*Zubac protiv Hrvatske* [Vv], § 97., navedeno, te odluka Ustavnog suda broj: U-III-3931/2019 i dr. od 15. veljače 2022., www.usud.hr).

Ocjena radi li se u konkretnom slučaju o pretjeranom formalizmu u pravilu ovisi o ispitivanju predmeta u cjelini i posebnim okolnostima predmeta. Pri donošenju te ocjene, ESLJP je često u svojoj praksi isticao pitanja "pravne sigurnosti" i "pravilnog djelovanja pravosudnog sustava" kao dva središnja elementa za povlačenje razlike između pretjeranog formalizma i prihvatljive primjene postupovnih formalnosti. Posebice je smatrao da je pravo na pristup sudu narušeno kada pravila prestanu služiti ciljevima pravne sigurnosti i pravilnog djelovanja pravosudnog sustava te tvore neku vrstu prepreke koja sprječava odlučivanje nadležnog suda o osnovanosti predmeta parnične stranke (v. *Zubac protiv Hrvatske* [Vv], § 98., navedeno, i tamo navedenu praksu).

2) Primjena načelnih stajališta na konkretan predmet

9. U konkretnom predmetu podnositelj je tijekom cijelog postupka koji je prethodio ustavnim tužbama, počevši od prigovora na rješenje o ovrsi, tvrdio da u njegovom slučaju sudovi donose različite presude, tj. da su u većini postupaka koje je H. sukcesivno pokretao protiv njega (za plaćanje tv pristojbe od po šest mjeseci) sudovi ocijenili da je valjano objavio tv prijamnik i da nije dužan plaćati pristojbu od dana objave. U tri su slučaja županijski sudovi usvojili žalbe H.-a i drukčije presudili (ovaj predmet, predmet koji se pred Ustavnim sudom vodi pod brojem U-III-4568/2019 i predmet broj: U-III-1121/2017 u kojem je ustavna tužba podnositelja odbačena kao nepravodobna, rješenje od 27. travnja 2017., www.usud.hr). U tri slučaja H. je povukla tužbe.

U postupku koji je prethodio ovom ustavnosudskom postupku, Županijski sud u Zadru ocijenio je da podnositeljeva izjava, u kojoj ne iznosi razloge za objavu zbog kojih on prestaje biti (potencijalni) korisnik H. usluga, nije dovoljna da ga se oslobodi plaćanja zakonom propisane obveze. Uz to je naveo da je podnositelj vlasnik televizijskog prijamnika pa je u skladu s člankom 34. Zakona o H.-u ("Narodne novine" broj 137/10., 76/12., 78/16. - Uredba, 46/17., 73/17. - ispravak, 94/18. - odluka Ustavnog suda broj: U-I-3197/2017 i dr., 114/22. i 20/23.; u daljnjem tekstu: ZoH.) dužan plaćati pretplatu.

9.1. Vrhovni sud odbacio je kao nedopušten prijedlog za dopuštenje revizije jer je utvrdio da u prijedlogu za dopuštenje revizije nije ni određeno postavljeno nijedno pravno pitanje ni navedeni razlozi važnosti, u smislu odredbe članka 385.a stavka 1. ZPP-a "jer se tuženik u prijedlogu ne poziva ni na jednu odluku VSRH, niti višeg suda u kojem bi bilo izneseno pravno shvaćanje koje bi bilo drugačije od pravnog shvaćanja iznesenog u predmetnoj odluci".

Ustavni sud podsjeća da njegovu ustavnu nadležnost ne obuhvaća i usklađivanje sudske prakse, već je to u nadležnosti Vrhovnog suda u skladu s člankom 116. stavkom 1. Ustava. Djelotvorno pravno sredstvo koje je podnositelju u relevantno vrijeme bilo na raspolaganju za taj prigovor je revizija po dopuštenju iz članka 382. ZPP-a (usp. s predmetom ESLJP-a *Mirenić-Huzjak i Jerković protiv Hrvatske*, br. 72996/16, §§ 54. - 55., odluka o nedopuštenosti od 24. rujna 2019.).

Način na koji se članak 29. stavak 1. Ustava, odnosno članak 6. stavak 1. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Narodne novine - Međunarodni ugovori" broj 18/97., 6/99. - pročišćeni tekst, 8/99. - ispravak, 14/02., 1/06. i 13/17.) primjenjuje na žalbene ili revizijske sudove ovisi o posebnim značajkama dotičnog postupka te treba uzeti u obzir postupak vođen pred sudovima u cjelini i ulogu Vrhovnog suda u njemu. U tom smislu uvjeti dopuštenosti revizije mogu biti stroži od onih za žalbu. Prema stajalištu Ustavnog suda revizija je nužno po prirodi parničnog postupka pravni lijek za čije su podnošenje utvrđene strože pretpostavke, a razlozi zbog kojih se može podnijeti su ograničeni (rješenje Ustavnog suda broj: U-I-885/2013 od 11. srpnja 2014., "Narodne novine" broj 89/14.).

9.2. O zakonodavnom modelu revizije po dopuštenju koja je u pravni poredak uvedena Izmjenama i dopunama ZPP-a ("Narodne novine" broj 70/19.; u daljnjem tekstu: ZIDZPP/19) iz 2019. godine, Ustavni sud izložio je stajališta u rješenju

broj: U-I-4106/2019 i dr. od 13. srpnja 2021.(www.usud.hr).

U tom rješenju Ustavni sud istaknuo je sljedeće:

"Novo uređenje revizije u ZIDZPP-u/19 polazi od ustavne zadaće Vrhovnog suda da, kao najviši sud u državi, osigurava jedinstvenu primjenu prava i ravnopravnost svih u njegovoj primjeni (članak 116. stavak 1. Ustava) te pritom javnoj funkciji revizije (promicanje i uspostava jedinstvenosti i predvidivosti u primjeni prava te njegov razvoj) daje prednost u odnosu na privatnu funkciju kakvu je ranije primarno imala (redovna) revizija dopuštena prema vrijednosnom, kauzalnom i proceduralnom kriteriju. Novelom iz 2019. godine učinjena je, dakle, promjena paradigme u određenju uloge i funkcije Vrhovnog suda pri čemu se naglasak sa zaštite prava stranaka u konkretnim predmetima premjestio na javni interes osiguranja jedinstvene primjene prava i njegova razvoja.

(...) u članku 385.a ZPP-a prvo je generalnom klauzulom određeno da će Vrhovni sud dopustiti reviziju ako se može očekivati odluka o nekom pravnom pitanju koje je važno za odluku u sporu i za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni ili za razvoj prava kroz sudsku praksu, a potom se primjerice navodi koja su to generalnom klauzulom obuhvaćena važna pitanja zbog kojih je Vrhovni sud dužan dopustiti reviziju, navodeći da je to osobito:

- ako je riječ o pravnom pitanju o kojem odluka suda drugog stupnja odstupa od prakse revizijskog suda, ili
- ako je riječ o pravnom pitanju o kojem nema prakse revizijskog suda, pogotovo ako sudska praksa viših sudova nije jedinstvena, ili
- ako je riječ o pravnom pitanju o kojem sudska praksa revizijskog suda nije jedinstvena, ili
- ako je o tom pitanju revizijski sud već zauzeo shvaćanje i presuda se drugostupanjskoga suda temelji na tom shvaćanju, ali bi - osobito uvažavajući razloge iznesene tijekom prethodnoga prvostupanjskoga i žalbenoga postupka, zbog promjene u pravnom sustavu uvjetovane novim zakonodavstvom ili međunarodnim sporazumima te odlukom Ustavnoga suda Republike Hrvatske, ESLJP-a ili Suda Europske unije - trebalo preispitati sudsku praksu.

... nabrojanjem slučajeva u kojima je Vrhovni sud osobito dužan dopustiti reviziju nije isključena obveza toga suda da reviziju dopusti i u drugim slučajevima u kojima je ispunjen kriterij iz generalne klauzule. Pritom će tumačenje generalne klauzule provesti upravo Vrhovni sud odlučujući o tome koja su pravna pitanja dostatno važna da zavređuju odlučivanje najvišeg suda u državi, čime taj sud obavlja svoju ustavnu ovlast iz članka 116. stavka 1. Ustava."

S tim u vezi, Ustavni sud također podsjeća da nije njegova zadaća preuzeti ulogu sudova, koji su prvi pozvani interpretirati zakone. To se osobito tiče interpretacije zakonskih pravila postupovne naravi, kao što su pretpostavke za podnošenje pravnih lijekova. Zadaća Ustavnog suda ograničena je na ispitivanje jesu li učinci određene interpretacije sudova suglasni s Ustavom s aspekta zaštite ljudskih prava i temeljnih sloboda (odluka Ustavnog suda broj: U-III-3931/2019).

9.3. Iz sadržaja podnositeljevog prijedloga za podnošenje revizije proizlazi da ga među ostalim podnosi zbog

neujednačene prakse županijskih sudova u njegovom slučaju, koji različito ocjenjuju ključnu činjenicu - je li podnositelj valjano otkazao pretplatu, slijedom čega nije dužan plaćati tv pristojbu. U prilog toj tvrdnji dostavio je popis pravomoćno okončanih postupaka u njegovu korist (njih 5), te popis postupaka u kojima je povučena tužba (njih 3).

Vrhovni sud odbacio je prijedlog za dopuštenje revizije navevši da u njemu nije ni određeno postavljeno nijedno pravno pitanje ni navedeni razlozi važnosti, jer se podnositelj u prijedlogu ne poziva ni na jednu odluku višeg suda u kojoj bi bilo izneseno pravno shvaćanje koje bi bilo drukčije od pravnog shvaćanja iznesenog u predmetnoj odluci.

Ustavni sud smatra da se ovakav zaključak Vrhovnog suda o nedopuštenosti prijedloga za dopuštenje revizije, u okolnostima konkretnog slučaja, temelji ne samo na strogoj primjeni postupovnih pravila kojima se neopravdano ograničava pravo podnositelja na pristup Vrhovnom sudu, nego i na očitom propustu. Naime, iako podnositelj nije formulirao pravno pitanje, on je jasno i nedvosmisleno uputio na postojanje različitog pristupa županijskih sudova u odlučivanju o njegovoj obzezi koja proizlazi iz iste činjenične osnove. Pitanja "pravne sigurnosti" i "pravilnog djelovanja pravosudnog sustava", u okolnostima konkretnog slučaja, nalagala su fleksibilniji pristup sadržaju podnositeljevog prijedloga za dopuštenje revizije.

Ustavni sud cijeni potrebnim podsjetiti da je u svojoj odluci broj: U-III-5989/2013 od 9. veljače 2016. ("Narodne novine" broj 25/16.) izrazio stajalište prema kojem:

"46. Ustavni sud podsjeća: pravna sigurnost - zajedno s načelom supremacije prava - podrazumijeva da je pravo stvoreno kako bi se primjenjivalo u praksi na konkretne životne situacije. Iako je apstraktno vrednovanje samog zakonodavstva važno za ostvarenje načela vladavine prava ... kategoričnost objektivnog prava nikako ne znači da se pravna pravila smiju primjenjivati na konkretne životne situacije toliko nefleksibilno, mehanički i slijepo da postaje nemoguće uvažavati imperativne razumnosti i pravičnosti. U svakom takvom slučaju uvijek će biti riječ o pretjeranom formalizmu protivnom Ustavu."

10. Imajući u vidu da je rješenje Vrhovnog suda ukinuo zbog povrede prava na pravično suđenje zajamčenog člankom 29. stavkom 1. Ustava, Ustavni sud za sada (do donošenja nove odluke Vrhovnog suda) nije odlučivao o dijelu ustavne tužbe koji se odnosi na drugostupanjsku presudu.

11. Na temelju članaka 73. i 76. Ustavnog zakona odlučeno je kao u točkama I., II. i III. izreke odluke.

PREDSJEDNIK
dr. sc. Miroslav Šeparović, v. r.

Zagreb, 19. prosinca 2023.